

APORTACIÓ A L'ESPAI DE TREBALL.

- INTRODUCCIÓ.

Bon dia a tothom. Us donem la benvinguda a aquest espai sobre la família que es celebra en un moment molt especial. Diumenge passat el Papa participava a Filadèlfia en la Trobada Mundial de les Famílies, on demanava justament més implicació dels laics, i demà s'inaugura el segon Sínode dels Bisbes sobre la Família. Culmina el camí sinodal, iniciat fa dos anys, amb el qual el Sant Pare ha volgut fer front al repte de *“trobar solucions concretes a tantes dificultats i desafiaments que les famílies han de suportar”* (Discurs inaugural Sínode dels Bisbes, 18 d' octubre de 2014).

2.- UNA PRIMERA CONSTATACIÓ: L'AUTONOMIA DE LA REALITAT FAMILIAR.

En quin context parlem avui de la família? Cal no amagar el cap sota l'ala. En els darrers 50 anys l'Església no ha cessat de presentar i aprofundir en l'Evangelí de la Família per mostrar el lligam entre aquesta realitat natural i el projecte creador de Déu. Però la manera de viure de la gent s'ha anat allunyant del model de vida familiar proposat per l'Església, donant lloc a diverses situacions familiars. Algunes són resultat de la fragilització i el mal que sotmet les nostres relacions, d'altres són formes “naturals” que no veuen la necessitat d'institucionalitzar la seva relació, d'altres representen noves modalitats, com les unions homosexuals. D'això tothom n'és conscient. És impossible parlar del repte que representen aquestes noves situacions familiars sense intentar interpretar el perquè s'ha produït aquesta divergència i com abordar-la.

3.- LA FAMÍLIA A LA HISTÒRIA: FORMES CANVIANTS I FUNCIONS PERMANENTS.

Abans d'entrar a l'anàlisi d'aquesta situació pot ser interessant eixamplar la mirada. Des d'un punt de vista purament antropològic, la família no és una realitat metafísica que es manté invariable al llarg del temps. La família sempre ha estat una resposta històrica (i per tant, canviant) al desig “natural” d'estimar-se de les persones i de crear un entorn en el que la vida humana pugui prosperar. Per tant, la família és una realitat canviant en les seves formes, però que respon a una necessitat universal i permanent de les persones, com és la de unir-se i convida sota un mateix sostre, en el que els fills puguin créixer, sentir-se germans, capacitar-se per ser ells mateixos adults, comprometre's amb la vida de parella, si és la seva vocació, esdevenir esposos que donen vida... i, en qualsevol cas, persones capaces d'estimar la vida, perquè s'han sentit estimats. Això és la família “natural”, que no és poc.

I la qüestió és veure els reptes i les dificultats que moltes de les noves situacions familiars afronten a l'hora d'acomplir aquesta funció permanent de la família, que és la d'acollir i fer créixer la vida, quan la realitat de l'amor humà sovint es mou en la volatilitat, la inconstància o l'ambigüitat.

4.- EL CRISTIANISME: DÉU S'ACOSTA A LA REALITAT. SOM FAMÍLIA DE DÉU.

En aquest sentit es pot valorar la aportació que va representar el cristianisme com a fonament i força per a la vida familiar. Els primers cristians van descobrir que Déu s'havia acostat als homes en la persona de Jesucrist i en aquest fet van descobrir que **els homes som família de Déu**. Ens ho diu Sant Pau: *“Ara, doncs, ja no sou estrangers o forasters, sinó ciutadans del poble sant i membres de la família de Déu”* (Ef 2,19). Resulta que les nostres volatilitats, inconstàncies o ambigüitats no havien estat obstacle per a que Déu s'acostés a la humanitat. I amb la seva mort i resurrecció, Jesucrist ens mostra el

Déu del qual som família i ens introdueix en la seva vida trinitària. L'esgotament de la nostra bonica realitat biològica i antropològica no representa el seu esvaïment en el record, perquè està incardinada en aquesta altra realitat teològica que la vivifica amb una vida nova. Estem lluny d'entendre tot el que això significa, però notem que aquí hi ha quelcom valuós, sentim que *“roseguem os”*: 1) la nostra volatilitat, la nostra inconstància, la nostra ambigüïtat, no han estat motius suficients per a que Déu s'oblidés de nosaltres, i això ens capacita per correspondre-hi; 2) sense que puguem donar lliçons, entenem, veient a Jesús, que ser família de Déu vol dir, *“fer-nos servents els uns dels altres”* (Ga 5,13).

Constatem que, sense aquesta força que ens treu del nostre comportament autoreferenciat, és molt difícil que la vida humana prosperi. *“Si us mossegueu i us devoreu mútuament penseu que acabareu destruint-vos”*, ens adverteix Sant Pau (Ga 5,15).

Els contemporanis de Jesús que li preguntaven sobre els motius de divorci van rebre aquella famosa invitació a no trencar el que Déu havia unit, i van captar tan bé la novetat i el repte d'aquesta resposta que van dir: *“si la situació entre marit i muller és aquesta, més val no casar-se”* (Mt 19,10).^o

5.- OK A LA FIDELITAT, PERÒ ON TROBAR LA FORÇA?

Pensant en tots aquests joves que volen estimar però que tenen por de fracassar, es pot apreciar la importància de creure que Déu dóna força per estimar. Un amor humà que no entronca amb l'amor de Déu és un amor que es queda a mitges, i es perd la gran festa. Per això, l'Evangeli de la Família, que fa creure que aquesta vida plena és possible si s'arrela en Crist, és tan necessari.

6.- LA FECUNDACIÓ CRISTIANA DE LA REALITAT FAMILIAR.

L'empenta del descobriment fet pel cristianisme ha estat capaç de fecundar la realitat familiar per tornar-la més humana. En tenim molts exemples. Si en el món grec i romà, l'amor era vist com una cosa ridícula que enterbolia la raó, els cristians es van prendre seriosament la invitació de Sant Pau: *“Marits, estimeu les vostres mullers tal com Crist ha estimat l'Església i s'ha entregat a la mort per ella”* (Ef 5,25). La conseqüència quina va ser? Que si el *pater families* romà podia rebutjar els nadons per defectes o dubtes sobre la seva paternitat i abandonar-los en un abocador o junt a la columna “Lactaria”, els cristians van decidir acollir els seus fills sense reserves. Si el *pater families* podia condemnar a mort els fills o vendre'ls com a esclaus, els cristians pensaran en la paràbola del fill pròdig i els esperaran més enllà de les seves equivocacions. Si el *pater families* podia castigar la dona inclús amb la mort per infidelitats greus, els cristians recordaran les paraules de Jesús als qui volien apedregar la dona adúltera: *“qui estigui lliure de pecat que tiri la primera pedra”*.

En cert sentit, avui vivim en un moment semblant al que van viure aquells primers cristians minoritaris. Tant de bo és pogué dir de nosaltres quelcom semblant al que algú va escriure d'aquells primers cristians a la “Carta a Diognet”: *“Es casen com tots, com tots engendren fills, però no exposen als que neixen; comparteixen la taula, però no el llit; estan en la carn, però no viuen segons la carn; passen el temps a la terra, però tenen la seva ciutadania al cel; obeeixen les lleis establertes, però amb la seva vida sobrepassen les lleis. A tots estimen... són pobres i enriqueixen a molts”*.

7.- IMPERFECCIONS FAMILIARS, CANVIS I NOVA FECUNDACIÓ DE LA REALITAT.

No pretenguem fer una Església només de purs. Les societats en les que hem viscut mai han estat perfectes, i els cristians menys. Sempre hem conviscut amb dosis d'esclavitud, quan nosaltres hem estat "cruidats a la llibertat" (Ga 5,13). Per això no és estrany que la realitat lluiti per alliberar-se de les imperfeccions que la sotmeten. I sota aquesta lluita batega el desig i l'aspiració a una vida feliç i plena. Un desig que Déu posa per satisfer-lo, però que queda frustrat si ens quedem a mig camí. Quan ens acontentem amb succedanis, cal que els cristians tornem a aprofundir en el que representa ser família de Déu, per fecundar les nostres realitats amb la saba d'aquesta realitat fonda i gran que ens constitueix.

8. ELS CANVIS RECENTS.

Creiem que així poden ser interpretats els canvis recents. Arribem al segle XX amb una societat sociològicament cristiana, però molt imperfecte. A nivell familiar les dones viuen recloses dins la llar, la indissolubilitat del matrimoni és confosa, en alguns casos, amb un "pseudo" dret de propietat sobre la dona, els fills nascuts fora del matrimoni són considerats persones de segona categoria, hi ha una hipocresia o una manca de força per reconèixer que els matrimonis poden fracassar, es viu sota el tabú i la repressió sexual, la integració humana de l'amor, la sexualitat i la fecunditat està més basada en el constrenyiment de les lleis socials que en la força interna de l'Esperit.

Quan s'obren les comportes que contenen aquesta realitat, es desborda una mena de "tsunami" a la recerca de llibertat. El maig francès del 68, poc després del Concili Vaticà II, va obrir la porta. La gent va deixar de creure que determinades coses fossin "pecat": la sexualitat fora del matrimoni, el divorci, les parelles de fet, l'ús d'anticonceptius, les segones núpcies en vida del primer espòs o esposa, l'homosexualitat, fins i tot l'avortament... Parlem en termes purament sociològics. No entrem a discutir el tema moral del que és pecat o no. Això seria posar l'arada davant dels bous. Perquè no pot haver consciència de pecat si no hi ha consciència del mal que fem, de l'ofensa a la pròpia dignitat i la dels altres en la que de vegades sense voler incorrem.

El que constatem simplement és el cercle viciós en virtut del qual la gent s'ha sentit jutjada per la seva forma de viure, sense entrar a distingir cada cas. I això encara ha allunyat més de l'Església.

9.- LA NECESSITAT D'ACOLLIR LA REALITAT PER FECUNDAR-LA DE NOU.

Hi ha dues coses importants per sortir d'aquest cercle viciós que fa que una majoria de la gent visqui en el món sense esperança i sense Déu. Les dues les ha fet ja Crist, i el Papa no fa altre cosa que recordar-les, perquè cal reactualitzar-les constantment. La primera és acostar-se a la realitat. La vida concreta de les persones no és mai un obstacle per a que Crist es presenti com a font d'aigua viva per a elles. Així ho va fer amb la samaritana, la dona que havia tingut cinc marits i que en aquell moment vivia amb un que no ho era. Per tant, cal que l'Església accentuï el fet que tots, sigui quina sigui la nostra forma de viure, formem part de la família de Déu. No estem exclosos, no som forasters. Aquesta és la obsessió que guia al Papa Francesc.

La segona és fecundar la realitat amb l'amor de Crist. Crist ha mort i ha ressuscitat perquè no ens quedem a mig camí. Si Crist s'ha acostat a la realitat no ha estat per deixar-la com està, sinó per a que passem de mort a vida. Cal que aquest fet transformi les nostres maneres de viure, sovint massa autocentrades i autoreferenciades. Cal que es repeteixi en nosaltres el que Sant Pau va dir dels Efesis: "*Vosaltres en altre temps éreu morts per les vostres faltes i els vostres pecats; vivíeu sotmesos al déu d'aquest món, al*

sobirà que domina entre el cel i la terra, l'esperit que ara actua en els qui són rebels. En altre temps tots nosaltres també havíem viscut com ells: ens abandonàvem als desigs terrenals i ens deixàvem endur pels seus impulsos. Així, la nostra naturalesa ens feia objecte de la indignació divina. Però Déu, que és ric en misericòrdia, ens ha estimat amb un amor tan gran que ens ha donat la vida juntament amb Crist, a nosaltres que érem morts pels nostres pecats: és per gràcia que heu estat salvats! Som obra seva: Déu ens ha creat en Jesucrist, i ens ha destinat a realitzar les bones obres que ell mateix havia preparat perquè visquéssim practicant-les" (Ef 2,1-10).

10.- LES DIFICULTATS DEL CANVI D'ACTITUD.

Algú pot témer que acceptar i estimar la realitat, tal com Crist ha fet, amb les seves ombres i llums, pugui induir a l'error de donar-ho tot per bo, de caure en el relativisme. Però el Papa prefereix córrer aquest risc que quedar-nos quiets. *"Prefereixo una Església accidentada que una que està malalta de tancament"*, va dir el 18 de maig de 2013 en la "Jornada amb els moviments, les noves comunitats, les associacions i les organitzacions laïcals".

11.- L'EMPENTA DEL PAPA.

Moure l'Església a seguir a Crist en aquest camí vers la realitat de la vida familiar, que ha canviat, exigeix una empenta i un treball conjunt dels Bisbes, per descomptat. Però no ens quedem aquí. Cal encara un treball de responsabilització personal per aprofundir en la nova humanitat que representa Jesús.

11.1.- APERTURA D'UN CAMÍ SINODAL.

El Papa ha posat en marxa aquest camí dient coses simples però de gran impacte, com per exemple: *"Si una persona és homosexual, cerca el Senyor i té bona voluntat, qui sóc jo per jutjar-la?"*, o demanant que s'estudiessin solucions com les que l'Església ortodoxa dóna a les segones núpcies i convocant, poc després, a l'octubre del 2013, el doble Sínode dels Bisbes sobre la família, per tractar, entre d'altres reptes importants, aquestes qüestions controvertides però significatives, que mostren com l'Església considera seves totes aquestes situacions.

11.2.- L'ANY DE LA MISERICÒRDIA.

El Papa té clar que aquesta aproximació a la realitat, per acollir-la, no es pot fer si no es mira amb ulls de misericòrdia, ulls capaços de descobrir el patiment i la lluita, l'esforç i la bondat que qualsevol situació humana amaga. I també n'és conscient, de la necessitat de no deixar la realitat ferida allà on és, sinó de guarir-la amb el perdó que allibera del passat i permet aixecar-nos per encarar la vida de nou. Perdó de Déu, que és el do més gran que els cristians podem testimoniar. El Papa ha ofert aquest perdó en primer lloc a les dones que, contra el seu instint natural, s'han vist tan soles i sense sortida que han optat per avortar.

11.3.- LES PRIMERES REFORMES CANÒNIQUES.

I com un primer fruit del Sínode de l'any passat el Papa ha signat, fa unes setmanes, la reforma dels processos de declaració de nul·litat del matrimoni eclesial, per tal de fer-los més àgils, més ràpids i menys costosos.

11.4.- LA TRADUCCIÓ D'AQUESTES ORIENTACIONS EN EL TREBALL SINODAL.

Aquesta és la importància del treball sinodal. Acostar l'Església a la realitat, superant el llenguatge que parlava de persones en "situació irregular". Considerant que més aviat totes les situacions són punts de partida des dels quals podem obrir-nos als valors del Regne, d'acord amb *la llei de la gradualitat*, amb la que Déu no deixa de treballar en el si de les persones i les fa créixer vers la seva plenitud. Amb aquest enfocament, la doctrina moral de l'Església s'eixampla i recupera inclusivitat. En una metàfora afortunada, el Pare dominic Jean-Miquel Garrigues la compara amb un GPS diví que no dóna per perduda cap situació de partida i que és capaç de proposar a totes un camí il·lusionant vers Ell.

En els fulls que us hem repartit amb cites del Sant Pare i fragments de l'*Instrumentum Laboris*, el document de treball del Sínode dels Bisbes, hi ha exemples de com es va plasmant aquesta voluntat inclusiva.

El principal repte que afronta el Sínode és el de trobar paraules per tal que tothom pugui sentir que forma part de la família de Déu. Al mateix temps, i sense que això contradigui lo anterior, proposar amb llibertat un estil de vida que es veu transformat per aquesta realitat teològica. En l'època dels primers cristians, el seu estil de vida va ser capaç de sobrepassar les lleis.

Si les lleis permeten el matrimoni civil o inclús les parelles de fet, els cristians entenem que en el matrimoni és fa present l'amor de Déu, i l'entenem com un signe, un sagrament d'aquest amor. Si les lleis permeten la separació, els cristians preferim reconèixer que ens hem equivocat i demanem perdó. Si les lleis permeten la interrupció voluntària de l'embaràs, els cristians preferim acollir la vida des dels propis actes conjugals. Si les lleis permeten les relacions sexuals fora del matrimoni, els cristians valorem l'opció de respectar el moment en què la seva vida pot acollir nova vida.

12.- LES DUES ACTITUDS SINODALS: PARRESIA I HUMILITAT.

Així doncs, amb les mateixes dues actituds que el sínode ha fet seves (la parresia, que és el parlar lliurement, amb atreviment, i la humilitat) volem acostar-nos a la reflexió sobre la situació de la família, escoltant amb humilitat i acollint amb el cor obert tot el s'ha dit i es dirà en aquest camí sinodal.

Compartir aquestes actituds és signe que ens incorporem al dinamisme sinodal. De diverses maneres els documents sinodals insisteixen en la necessitat imperiosa de buscar camins pastorals valents, per apropar-se a les situacions de fragilitat i a les ferides que viuen tantes famílies, moltes vegades patint molt o recuperant-se de situacions de gran patiment.

La nova pastoral de família que impulsen els pares sinodals pressuposa - com diu el cardenal Kasper - ***una cultura del cor***.

De l'Evangeli de Marc (7,1-8)

"Després cridà la gent i els deia: "Escolteu-me tots i enteneu bé això que us dic: Res del que entra dintre de l'home des de fora no el pot contaminar; només allò que surt de l'home el pot contaminar, perquè de dins de l'home, és a dir, del seu cor, en surten els pensaments dolents que el porten a cometre fornicacions, robatoris, assassinats, adulteris, estafes, maldats, enganys, indecències, enveges, insults, arrogància, ximpleria: tot això dolent surt de dintre i és el que contamina l'home".

Només Déu mou els cors, no la nostra persuasió, insistència, ni sagacitat. .

S'és conscient que el treball sinodal pot ser una veritable revolució en l'Església i en el món. No perquè apunti a canvis doctrinals, sinó pel canvi d'actituds.

Com ha insistit el Papa Francesc, no es tracta de comportar-nos com a "controladors de la gràcia sinó com a facilitadors" (EG 47), animant a participar en la vida eclesial i sacramental:

"L'Eucaristia, si bé constitueix la plenitud de la vida sacramental, no és un premi per als perfectes, sinó un generós remei i aliment per als dèbils." (EG 47). ***Un criteri per a discernir el bon esperit és preguntar-nos si el món se sent més a prop de Crist quan l'església parla, pensa, decideix, actua o legisla. El Papa s'hi va referir dient que "si la llei no apropa a Jesús, no és bona llei"***.

13.- INVITACIÓ SINODAL A CONTEMPLAR LA REALITAT I ACTUAR PER ALLEUGERIR.

Tot el conjunt sinodal exhorta a una **mirada contemplativa** de la realitat de la família. La contemplació cristiana implica, en primer lloc, una mirada agraïda per l'acció de l'Esperit Sant en la història i el cor de cada home i dona. Les mirades catastròfiques, decadents, castigadores, pessimistes i tristes no són pròpies de la gratitud ni ajuden ningú.

La passivitat no és una actitud cristiana, però tampoc ho és la desesperació per impaciència. **El cristià està cridat a actuar.**

Amb especial insistència el Sínode ens diu que és precís ser compassivament realistes en aquelles situacions en què hi ha major fragilitat familiar, fet que ens portarà urgentment a **camins pastorals nous**:

- ***Mostrar sensibilitat per tal d'expressar judicis equilibrats que apreciïn allò que és valuós, respectin escrupolosament la persona i no donin motiu per a sentir ofensa o denigració.***
- ***Escollar l'experiència de la gent. Només es pot seguir a Crist si un se sap aprenent de la vida durant tot el camí.***
- ***Treballar des dels motors positius de la gent. La nostra mirada sobre aquesta realitat pot il·luminar aquells llocs on només Déu convoca a les persones en les seves pròpies vides.***

14.- LA PASTORAL FAMILIAR: EVANGELITZAR I ACOMPANYAR.

La pastoral familiar **consisteix a evangelitzar les pròpies famílies i acompanyar-les durant totes les etapes de la seva vida** per a que puguin viure la bellesa de l'amor conjugal i filial segons l'Evangeli, i també es converteixin en evangelitzadores de la nostra societat.

Tots els mitjans pastorals tenen la mateixa missió que Sant Joan Baptista: **preparar el camí al Senyor**. No és una fita inassolible: Ell està en el camí, perquè Ell és el camí.

Cal, però, rescatar la pastoral familiar del reduccionisme al que s'ha vist sotmesa quedant en l'àmbit dels cursos prematrimoniais i la resolució de conflictes matrimoniais.

L'Església no pot limitar-se a donar resposta magisterial a situacions que són complexes, com l'anticoncepció, el divorci i noves núpcies, la convivència fora del matrimoni, la infidelitat, la fecundació in vitro, unions homosexuals, avortament etc., cada

cop més freqüents. També ha d'acompanyar les persones que es troben en aquestes situacions, abans i després, amb un amor que interpel·la, però que és misericordiós.

14.1.- CRIST ÉS EL CENTRE DE L'EVANGELITZACIÓ.

Els sistemes legislatius es troben que han de reglamentar situacions que als cristians ens resulten contràries a la "lleï natural" i a la doctrina moral de l'Església, però és imprescindible que ho facin davant l'augment de la demanda social i la gran varietat de situacions que es donen.

I, malauradament, si ho aprova la llei civil passa a ser mentalment acceptat per la societat.

Al desaparèixer les referències morals sancionades per una llei civil, s'afebleix el consens social sobre el vincle humà que integra l'amor, la sexualitat i la fertilitat, vincle que els cristians entenem que és bo preservar i que caracteritza el matrimoni; a partir d'aquí, és normal que molts dels aspectes de la moral sexual de l'Església no s'entenguin. I d'aquí el seu qüestionament i les crítiques rebudes.

Sens dubte, des d'alguns sectors es planteja que potser caldria, per tant, una modificació en l'ús del llenguatge per part de l'Església, sobretot pensant també en els joves.

Però, el repte és propiciar un autèntic trobament amb Crist i acompanyar les famílies en el camí de santedat a què tot matrimoni està cridat.

Si es posés ***l'anunci de l'Evangeli en el centre***, la pastoral familiar deixaria de ser únicament un tràmit per rebre els sagraments i una resposta als problemes, per transformar-se en una autèntica pastoral de conversió. El que és important de la prèdica és l'anunci de Jesucrist, el "**querigma**", l'essencial de la primera predicació de l'evangeli per suscitar la fe, que es pot sintetitzar dient que Jesucrist és DÉU, es va fer home per salvar-nos, va viure en el món com qualsevol de nosaltres, va patir, va morir, va ser sepultat i va ressuscitar.

Hi ha qui està més preocupat per temes sexuals que pel moll del missatge religiós.

Com respon el Sant Pare a l'entrevista que li fa P. Antonio Spadaro, Director de La Civiltà Cattòlica, quan algú li pregunta sobre l'homosexualitat per provocar-lo, ell respon que cal tenir sempre present la persona. És aquí on entrem en el misteri de l'ésser humà. En aquesta vida Déu acompanya les persones, i és el nostre deure acompanyar-les a partir de la seva condició. S'ha d'acompanyar des de la misericòrdia. I afegeix, quan això passa l'Esperit Sant inspira al sacerdot la paraula oportuna.

14.2.- L'ACOMPANYAMENT: UNA NOVA FORMA DE TREBALL PARROQUIAL.

Un cop que els matrimonis, les parelles de nuvis o les famílies viuen aquest trobament amb Crist, necessiten ser sostingudes al llarg del temps. És a dir, es requereix trobar un camí de fe on puguin ser ***permanentment acompanyades*** per sacerdots i altres famílies, i que aquest acompanyament no es vegi reduït només a "quan hi ha problemes". L'*Instrumentum laboris* destaca que "*és necessària una dinàmica d'acompanyament vinculada a l'experiència que, mitjançant testimonis, mostri la bellesa del que ens transmeten els Evangelis i els documents del Magisteri de l'Església sobre la família*".

És necessari fer un canvi conceptual en la forma de treball de les parròquies. Per tal que la pastoral parroquial generi vida ha de situar la família en el cor de la seva acció

evangelitzadora. Per això, **la predicació en la perspectiva familiar, l'ajuda dels pares en l'educació de l'amor dels nens i els joves, la implicació dels pares en la catequesi, els grups de matrimonis, facilitar que l'Eucaristia dominical sigui el centre de vida familiar, impulsar la pregària i la importància del sagrament de la reconciliació per a la vida familiar, oferir activitats a les famílies i no només als individus etc... són aspectes vitals.**

15.- LA PREPARACIÓ DEL CLERGAT.

Com expressa el Sant Pare en l'entrevista que li fan Sergio Rubin i Francisca Ambrogetti al llibre *"El Papa Francesc"* d'Edicions B:

"La temptació en què podem caure els clergues és ser administradors i no pastors."

"És clau que els catòlics, tant clergues com laics, anem a trobar gent. Ens trobem en una situació totalment oposada a la de la paràbola del pastor, que tenia noranta-nou ovelles al corral i va anar a buscar la que li faltava; nosaltres en tenim una al corral i no anem a buscar la que se'ns ha perdut."

"El pastor que es tanca no és un autèntic pastor sinó un pentinador d'ovelles que es passa el dia fent-los rínxols i no anant a buscar-ne d'altres."

"L'Església necessita transformar les seves estructures i els seus mètodes pastorals per orientar-los de manera que siguin més missioners. No podem quedar-nos en un estat clientelar, esperant que sigui el client-feligrès que vingui. Hem d'anar cap a on ens necessiten, cap a on hi ha gent que voldria acostar-s'hi però que no ho farà a causa d'unes estructures caduques."

Com diu el Sant Pare:

"Només cal escoltar algunes homilies, que han de ser "querigmàtiques" amb una mica de catequesi, però acaben sent morals, com a molt "catequètiques".

Que si és culpable, que si no ho és... i aleshores releguem el tresor de Jesucrist viu, el tresor de l'Esperit Sant en els nostres cors, el tresor d'un projecte de vida cristiana que també té moltes altres implicacions més enllà de les qüestions sexuals."

El programa no és diferent del que inicià Joan Pau II en la seva exhortació *"Novo Millennio Inuente"* (2001):

"No es tracta d'inventar un nou programa. El programa ja existeix. És el de sempre, recollit per l'Evangeli i la tradició viva. En definitiva, se centra en Crist mateix, a qui hem de conèixer, estimar i imitar, per a viure en ell la vida trinitària i transformar amb ell la història fins al seu perfeccionament en la Jerusalem celestial".

16.- LA FAMÍLIA PROTAGONISTA DE L' EVANGELITZACIÓ.

El Papa emèrit Benet XVI ja ho deia: *"Cal superar la visió reductiva de la família, que la considera com a mera destinatària de l'acció pastoral"*.

La família segueix sent el lloc privilegiat en el que Crist revela el misteri i la vocació de l'home.

La família és la "primera societat humana". Valors de la família com: la fraternitat, la lleialtat, l'amor per la veritat i el treball, el respecte i la solidaritat entre generacions, així com l'art de la comunicació i l'alegria, són inqüestionables.

En definitiva, les famílies cristianes estan cridades a donar el que reben, a ser protagonistes no només de la pastoral, sinó de la missió evangelitzadora de l'Església.

La família, com a església domèstica, ha de pregar junta, beneir la taula, llegir l'Evangeli, resar el rosari, participar de l'Eucaristia dominical, els sacraments... Això no vol dir que quedi exempta de crisi profundes; però amb l'ajut de la fe comunitària en resulta enfortida.

Reforçar el vincle entre família i comunitat cristiana és avui indispensable i urgent. Certament, cal una fe generosa per a tornar a trobar la intel·ligència i la valentia que permeten renovar aquesta aliança. Les famílies, a vegades, fan un pas enrere, dient que no estan a l'alçada: "No som capaços de fer-ho", "Ja tenim molts problemes a casa", "No tenim prou forces". Però ningú no és digne, ningú no està a l'alçada, ningú no té prou forces. Sense la gràcia de Déu no podrem fer res. Tot ens ve donat, gratuïtament donat.

Sant Joan Pau II va explicar en la seva exhortació *Familiaris Consortio* que la pastoral familiar havia de comprendre tota la vida i, amb aquest fi, diferencià dos moments: la preparació al matrimoni i la pastoral postmatrimonial.

17.- LA PASTORAL DE JOVES I INFANTS.

Un moment clau és ja el de la primera infància, no estem parlant de transmetre costums o ideologies, sinó que els nens vegin que els seus pares caminen junts de la mà amb Crist, i que, així de grans, ells puguin i vulguin escollir Jesús. Propostes com que les **Catequesis de Primera Comunió o Baptisme** no es visquin com una càrrega, promovent moments d'oració amb les famílies davant el Santíssim o convivències d'un dia en la mateixa parròquia.

Pel que fa **als joves** caldria generar itineraris de discerniment, tant per a parelles a punt de casar-se, com recorreguts per a parelles amb un projecte a més llarg termini, com apunten algunes diòcesis.

Hi ha un important camí a fer amb els joves, allunyant-los de la visió romàntica de l'amor, en favor d'una resposta personal a una altra persona, amb un projecte de vida en comú, que s'obre a un gran misteri, a una gran promesa.

Un cop ja casats, calen punts de trobada amb parelles ja consolidades de la pròpia parròquia per tractar aquells temes que aniran sorgint amb el temps i compartir la visió de l'experiència i l'enfocament cristià.

18.- ACOMPANYAMENT A LES FAMÍLIES AMB DIFICULTATS.

Si ens referim a famílies amb dificultats, cal millorar l'atenció del Centres d'orientació familiar, recolzar Càrites per tal d'ajudar aquelles persones que viuen en situació de precarietat econòmica, atenció especial a persones que viuen separades i que poden sentir-se soles, divorciats tornats a casar.

19.- LA FAMÍLIA A LA LLUM DE LA MISERICÒRDIA.-

Com va fer Crist, som enviats apostòlicament a terres estranyes i hem de ser suficientment vulnerables per aprendre dels altres: "*Treure'ns les sandàlies davant la terra sagrada de l'altre*" (cfr Ex 3,5).

La pastoral s'apropa a totes les parelles o famílies, independentment de la situació en què es trobin, sense atendre a les seves diverses condicions, perquè la misericòrdia de Déu acull incondicionalment.

El canvi de paradigma que demanen tant el Sínode com el Papa Francesc té un dels seus primers girs en aquesta qüestió: buscar a Crist des de la perspectiva de qui pateix en la família. Com Crist, que el seu lloc d'evangelització era el carrer, la plaça i tots els camins on era la gent. Jesús anava a buscar la gent per les diferents rutes per les que venien. Diferents rutes, però un mateix punt de trobada.

20.- ELS REPTES DE LA FAMÍLIA DOMÈSTICA I LA FAMÍLIA HUMANA. PER UNA ECOLOGIA DE LA FAMÍLIA.

Els reptes que afronta la família domèstica tenen relació amb els reptes que afronta el conjunt de la família humana. Una i altra han de ser protegides de la violència que hi ha en el cor humà i que també es manifesta en individualisme, orgull i manipulació, que trenquen la convivència.

Cal que estenguem a la família, la petita i la gran, la cura i la protecció que cal concedir a la natura. A l'igual que la natura, l'ambient familiar rep les ferides del nostre comportament irresponsable. El Papa Francesc ens recorda que *"tots ells es deuen en el fons al mateix mal, és a dir, a la idea que no existeixen veritats indiscutibles que guiïn les nostres vides, per la qual cosa la llibertat de l'home no té límits"* (Laudato si', 6).

La destrucció de l'ambient familiar és una cosa molt seriosa. Convertim-nos en protectors de les nostres famílies.

21.- EXHORTACIÓ FINAL.

I per acabar, pensant en tots aquests reptes, ens agradaria compartir una invocació del Papa: *"Que la por sigui substituïda per la valentia, que el tancament cedeixi el seu lloc a l'anunci". "A ningú la mare Església tanca la porta a la cara, a ningú! Ni que sigui el més gran pecador, a ningú! I això per la força, per la gràcia de l'Esperit Sant. La mare Església obre, obre de bat a bat les seves portes a tots perquè és Mare"* (Paraules del Sant Pare en la pregària del Regina Coeli, el 24-5-2015).

I amb el seu desig expressat al convocar l'any jubilar: *"Com desitjo que els propers anys estiguin impregnats de misericòrdia per poder anar a l'encontre de cada persona portant la bondat i la tendresa de Déu!"* (Misericordiae Vultus, 5).

MERITXELL DONAIRE

XAVIER PADILLA

Poblet, 3 d'octubre de 2015.

RECULL DE CITES DEL PAPA FRANCESC I DE L'*INSTRUMENTUM LABORIS* DEL SÍNODE DELS BISBES DE 2015 SOBRE LA FAMÍLIA.

EVANGELII GAUDIUM

Des del cor de l'Evangelí.

"Totes les veritats revelades procedeixen de la mateixa font divina i són cregudes amb la mateixa fe, però algunes són més importants, perquè expressen més directament el cor de l'Evangelí. En aquest nucli fonamental el que resplendeix és la bellesa de l'amor salvífic de Déu manifestat en Jesucrist mort i ressuscitat. En aquest sentit, el Concili

Vaticà II va explicar que “hi ha un ordre o “jerarquia” en les veritats en la doctrina catòlica, pel fet de ser diferent la seva connexió amb el fonament de la fe cristiana”. Això val tant per als dogmes de fe com per al conjunt dels ensenyaments de l'Església, i fins i tot per a l'ensenyament moral”. (EG 36).

“Una pastoral en clau missionera no s'obsessiona per la transmissió desarticulada d'una multitud de doctrines que hom intenta imposar a còpia d'insistència. Quan assumeix un objectiu pastoral i un estil missioner, que realment arribi a tothom sense excepcions ni exclusions, l'anunci es concentra en l'essencial, que és el més bonic, el més gran, el més atractiu i alhora el més necessari. La proposta se simplifica, sense perdre tanmateix profunditat i veritat, i així es torna més contundent i radiant”. (EG 35).

La missió que s'encarna en els límits humans.

“Per tant, sense disminuir el valor de l'ideal evangèlic, cal acompanyar amb misericòrdia i paciència les etapes possibles de creixement de les persones que es van construint dia a dia...” (EG, 44).

La realitat és més important que la idea.

Existeix també una tensió bipolar entre la idea i la realitat. La realitat simplement és, la idea s'elabora. Entre l'una i l'altra s'ha d'instaurar un diàleg constant, evitant que la idea acabi separant-se de la realitat. És perillós viure en el regne de la sola paraula, de la imatge del sofisma. D'aquí que calgui postular un tercer principi: la realitat és superior a la idea” (EG 231).

DE L'ENTREVISTA QUE ANTONIO SPADARO, DIRECTOR DE La Civiltà Cattolica fa al PAPA FRANCESC.

“¡No tengáis miedo de soñar cosas grandes! Los cristianos no hemos sido elegidos por el Señor para pequeñeces.”

“La oración es el centro del espíritu de la familia. Dar gracias, pedir por favor y solicitar el perdón de Dios son el pan de cada día que deberíamos tener siempre en familia”.

“Acompañar a las familias es hacerse compañero de ellas. Hay que quitarse las sandalias ante la tierra sagrada del corazón e intimidad de los otros, donde arde la zarza de Dios”.

“Esta Iglesia con la que debemos sentir es la casa de todos, no una capillita en la que cabe solo un grupito de personas selectas. No podemos reducir el seno de la Iglesia universal a un nido protector de nuestra mediocridad. Y la Iglesia es madre. La Iglesia es fecunda, debe serlo.”

“En lugar de ser solamente una Iglesia que acoge y recibe, manteniendo sus puertas abiertas, busquemos más bien ser una Iglesia que encuentra caminos nuevos, capaz de salir de sí misma yendo hacia el que no la frecuenta, hacia el que se marchó de ella, hacia el indiferente”.

“...el que busca obstinadamente recuperar el pasado perdido, posee una visión estática e involutiva. Y así la fe se convierte en una ideología entre tantas otras. Por mi parte, tengo una certeza dogmática: Dios está en la vida de toda persona. Dios está en la vida de cada uno. Y aun cuando la vida de una persona haya sido un desastre, aunque los vicios, la droga o cualquier otra cosa la tengan destruida, Dios está en su vida”.

INSTRUMENTUM LABORIS de la XIV ASAMBLEA GENERAL ORDINARIA DE BISBES: “LA VOCACIÓ I LA MISSIÓ DE LA FAMÍLIA EN LA ESGLÉSIA I EN EL MÓN CONTEMPORANI”.

El misteri creatural del matrimoni.

“El Concili Vaticà II va voler expressar la seva estima pel matrimoni natural i pels elements vàlids presents en les altres religions i cultures... La presència dels “semina Verbi” en les cultures també es podria aplicar, en certs aspectes, a la realitat matrimonial i familiar de nombroses cultures i persones no cristianes. Per tant, també hi ha elements vàlids en algunes formes fora del matrimoni cristià... que en qualsevol cas considerem orientades a aquest. Amb la mirada posada en la saviesa humana dels pobles i cultures, la Església reconeix també aquesta família (la natural) com la cèl·lula bàsica necessària i fecunda de la convivència humana” (IL 56).

“Per això, tot i en el cas en que la maduració de la decisió d’arribar al matrimoni sacramental per part dels que conviuen o estan casats civilment encara es trobi en un estat virtual, incipient, o d’aproximació gradual, es demana que l’Església no falti a la tasca d’encoratjar i sostenir aquest desenvolupament. Al mateix temps, serà bo que mostri estima i amistat respecte del compromís ja adquirit, del qual reconeixerà els elements de coherència amb el disseny de la creació de Déu. S’assenyala la importància de desenvolupar una sol·licitud pastoral adequada per a les famílies compostes per unions conjugals amb disparitat de culte, el nombre de les quals està creixent” (IL 57).

Ajudar a assolir la plenitud.

“Respecte a l’enfoc pastoral dirigit a les persones que han contret matrimoni civil, que són divorciats i tornats a casar, o que simplement conviuen, pertany a l’Església mostrar la divina pedagogia de la gràcia a les seves vides i ajudar-les a assolir la plenitud del disseny que Déu té per a ells. Seguint la mirada de Crist, la llum del qual il·lumina tot home, l’Església mira amb amor a aquells que participen en la seva vida de manera incompleta, reconeixent que la gràcia de Déu també obra en les seves vides, donant-los la valentia per fer el bé, per fer-se càrrec amb amor l’un de l’altre i estar al servei de la comunitat en la que viuen i treballen” (IL 62).

Conversió missionera i llenguatge renovat.

“Cal adoptar una comunicació clara i captivadora, oberta, que no moralitzi, jutgi i controli, i doni testimoni de l’ensenyament moral de l’Església, restant sensible a l’hora a les condicions de cada persona. Donat que molts ja no comprenen el Magisteri eclesial sobre diversos temes, es sent la urgència d’un llenguatge capaç d’arribar a tots, especialment als joves per transmetre la bellesa de l’amor familiar i fer comprendre el significat de termes com donació, amor conjugal, fecunditat i creació” (IL 78).

En camí vers el sacrament nupcial.

“Cal afrontar totes aquestes situacions (les parelles de fet) de manera constructiva, tractant de transformar-les en oportunitat de camí vers la plenitud del matrimoni i de la família a la llum de l’Evangeli. Es tracta d’acollir-les i acompanyar-les amb paciència i delicadesa. Per això és important el testimoni atractiu d’autèntiques famílies cristianes, com a subjectes de l’evangelització de la família” (IL 101).

La integració dels divorciats tornats a casar civilment dins de la comunitat cristiana.

“Caldria replantejar-se les formes d'exclusió que es practiquen actualment en els camps litúrgic-pastoral, educatiu i caritatiu. Donat que aquests fidels no estan fora de l'Església, es proposa reflexionar sobre l' oportunitat de deixar enrere aquestes exclusions” (IL 121).

El camí penitencial.

“Es va reflexionar sobre la possibilitat que els divorciats tornats a casar accedeixin als sacraments de la Penitència i l'Eucaristia. Alguns Pares sinodals insistiren en favor de la disciplina actual.... Altres s'expressaren en favor d'una acollida no generalitzada a la taula eucarística, en algunes situacions particulars i amb condicions ben precises, sobre tot quan es tracta de casos irreversibles i vinculats a obligacions morals per als fills, els quals acabarien per patir injustos sofriments. L'eventual accés als sacraments hauria d'anar precedit d'un camí penitencial sota la responsabilitat del Bisbe diocesà. Encara és necessari aprofundir la qüestió” (IL 122).

“Existeix un comú acord sobre la hipòtesis d'un itinerari de reconciliació o camí penitencial, sota la autoritat del Bisbe, pels fidels divorciats tornats a casar civilment, que es troben en situació de convivència irreversible... D'altres, per camí penitencial entenen un procés de clarificació i de nova orientació després del fracàs viscut, acompanyat d'un prevere escollit per aquest motiu. Aquest procés hauria de portar l'interessat a un judici honest sobre la pròpia condició, en la qual el prevere pugui madurar la seva valoració per usar la potestat d'unir i deslligar de manera adequada a la situació” (IL 123).

La atenció pastoral per les persones amb orientació homosexual.

“Els homes i dones amb tendències homosexuals han de ser acollits amb respecte i delicadesa. (IL 130).

“Es confirma que tota persona, independentment de la pròpia orientació sexual, ha de ser respectada en la seva dignitat i ha de ser acollida amb sensibilitat i delicadesa, tant en la Església com en la societat. Seria desitjable que els projectes pastorals diocesans reservessin una atenció específica a l'acompanyament de les famílies en les que viuen persones amb orientació homosexual i d'aquestes mateixes persones”. (IL 131).

BIBIOGRAFIA.

CATEQUESIS PREPARATÒRIES PER A LA TROBADA MUNDIAL DE LES FAMÍLIES a FILADELFIA, Setembre 2015, *L'amor és la nostra missió, la família plenament viva*, Delegació Diocesana de Pastoral Familiar Arquebisbat de Barcelona, 2015.

XIV ASAMBLEA GENERAL ORDINARIA, *“La vocación y la misión de la familia en la Iglesia y en el mundo contemporáneo”*, *Instrumentum Laboris* (23 de juny de 2015).

GABINO URIBARRI BILBAO, SJ (ED.), *La familia a la luz de la misericordia*, Sal Terrae, Santander 2015.

ENTREVISTA DEL PADRE ANTONIO SPADARO, S.J. AL PADRE JEAN MIGUEL GARRIGUES: *¿Iglesia de puros o red con peces mezclados?*, La Civiltà Cattolica, 2015 II, 493-510, nº 3959 (13 de junio de 2015).

PAPA FRANCESC, BULA DE CONVOCACIÓN DEL JUBILEO EXTRAORDINARIO DE LA MISERICORDIA (11 de abril de 2015).

NICOLAS ALVAREZ DE LAS ASTURIAS (ED.), *Re-descubrir la Familia, Diagnóstico y Propuestas*, Ediciones Palabra, Madrid, 2015.

XAVIER ALEGRE, JOSE I. GONZALEZ FAUS, JESUS MARTINEZ GORDO, ANDRES TORRES QUEIRUGA, *Refer la vida, Divorci, acollida i comunió*. Quaderns CJ 192, Cristianisme i Justícia, Decembre 2014.

GEORGE AUGUSTIN (ED.), *El matrimonio y la familia*, Sal Terrae, Santander 2014.

WALTER KASPER, *El evangelio de la familia*, Sal Terrae, Santander 2014.

TORRALBA, FRANCESC, *La Revolució de la tendresa*, Pagès Editors, Lleida 2014.

III ASAMBLEA GENERAL EXTRAORDINARIA DEL SINODE DELS BISBES, *Relatio Synodi* (18 d'octubre de 2014).

PAPA FRANCESC, Exhortació apostòlica *La joia de l'Evangelí*, (24 de novembre de 2013), Editorial Claret, Barcelona 2014.

PAPA FRANCESC, Carta encíclica *Lumen Fidei* (29 de juny de 2013).

SERGIO RUBIN Y FRANCESCA AMBROGETTI, *Papa Francisco, Conversaciones con Jorge Bergoglio*, Ediciones B, 2013.

ANA BERAESTEGUI PEDRO-VIEJO, BLANCA GÓMEZ BENGOCHEA (Coordinadoras), *Horizontes de la familia ante el s. XXI, Reflexiones con Motivo del XXV Aniversario del Instituto Universitario de la Familia*, Publicaciones de la Universidad Pontificia Comillas, 2011.

MANUEL CLARET, *El matrimonio, Comunidad de Vida y Amor*, Biblioteca Litúrgica 39, Centre de Pastoral de Barcelona, Barcelona, 2009.

LLUIS DUCH, JOAN-CARLES MÈLICH, *Ambigüitats de l'amor, Antropologia de la vida quotidiana, 2.2*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2004.

PAPA BENET XVI, Carta encíclica *Deus Caritas Est* (25 de decembre de 2005).

JOHN HOSIE, *Con los brazos abiertos, Católicos, divorcio y nuevo matrimonio*. Sal Terrae, Santander 2001.

PAPA JOAN PAU II, Exhortació apostòlica *Evangelium Vitae* (25 de Marzo de 1995), Editorial Claret, Barcelona, 1995.

PAPA JOAN PAU II, *Carta a las Familias, Año Internacional de la Familia*, (2 de febrero de 1994), San Pablo, Madrid, 1994.

PAPA JOAN PAU II, Exhortació apostòlica *Familiaris Consortio* (22 de Noviembre de 1981), Edicep, Valencia.

PAPA PAU VI, Carta encíclica *Humanae vitae* (25 de juliol de 1968).

CONCILI VATICÀ II, Constitució pastoral sobre la Església en el món actual *Gaudium et Spes* (7 de diciembre de 1965).